

Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Rekreatif Liderlik Davranışlarının İncelenmesi

Investigation of Recreational Leadership Behaviors of Students of Faculty of Sport Sciences

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin rekreatif liderlik davranışları düzeylerini incelemek ve rekreatif liderlik davranışlarının bazı demografik değişkenler açısından farklılıklarını belirlemektir. Araştırma nicel araştırma yönteminde ve ilişkisel tarama modelinde yapılmıştır. Araştırma Süleyman Demirel Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören toplam 294 (K=140, E=145) lisans öğrenci gönüllü katılımcı üzerinde yürütülmüştür. Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu ve Rekreatif Liderlik Davranışı Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma verilerin normal dağılımına sahip olmadığı için verilerin çözümlenmesinde betimsel analizler, Mann Whitney-U Testi ve Kruskal Wallis-H Testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin rekreatif liderlik davranışlarının yüksek olduğu görülmüştür. Bunun yanında, bu öğrencilerin cinsiyet, yaş, bölüm ve spor türü değişkenlerine göre rekreatif liderlik davranışları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmamasına karşılık, rekreatif etkinliklere katılım durumu, genel akademik not ortalaması (GANO) ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı biçimde farklılaştığı görülmüştür. Sonuç olarak öğrencilerin yüksek GANO'ya sahip olması ve rekreatif etkinliklere katılım göstermesi demokratik liderlik davranışlarını arttırdığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Rekreatif Liderlik, Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencileri

ABSTRACT

The aim of this study was to examine the levels of recreational leadership behavior among students in sports science faculties and to analyze these behaviors in relation to various demographic variables. The research was conducted in quantitative research method and relational survey model. The research was conducted on 294 (F=140, M=145) volunteer student participants studying at Süleyman Demirel University, Faculty of Sports Sciences. Personal Information Form and Recreational Leadership Behavior Scale were used to collect data. In the analysis of the data, descriptive analysis, Mann Whitney-U Test and Kruskal Wallis-H Test were used to analyze the data because the data was not normally distributed. As a result of the research, it was seen that the recreational leadership behaviors of sports sciences faculty students were high. In addition, although there is no statistically significant difference between the recreational leadership behaviors of these students according to my variables of gender, age, department, and sport type; it was observed that there was a statistically significant difference according to the variables of participation in recreational activities, grade point average (GPA) and grade level. As a result, it was seen that increasing grade level, GPA and participating in recreational activities increased recreational leadership behaviors. As a result, it has been observed that students' high GPA and participation in recreational activities increase their democratic leadership behavior.

Keywords: Recreation, Leadership, Faculty of Sports Sciences Students.

GİRİŞ

Günümüzde bireylerin yaşam biçimleri büyük bir değişime uğramış ve yoğun çalışma saatleri, yorucu hayat temposu, rutin bir yaşam ve diğer dış faktörler gibi koşullardan dolayı bireylerin sosyal, ruhsal, zihinsel ve fiziksel sağlıkları olumsuz bir şekilde etkilenmiştir (Yılmaz ve Atay, 2021). Bu nedenle bireyler temel ihtiyaçları ve çalışma zamanları dışında kalan zamanlarda dinlenmek, yenilenmek, eğlenmek, keyif almak ve yaşam koşullarının neden olduğu bu olumsuz koşullardan uzaklaşmak ve korunabilmek istemektedirler. Bu ihtiyaçların karşılanabilmesi rekreatif olarak adlandırılan faaliyetler ile karşılanmaktadır (McLean vd., 2008). Rekreatif, bireylerin sorumlu oldukları zamanlar dışında, özgür iradeleriyle katılım sağladıkları gönüllü katılıma dayalı boş zaman aktiviteleridir. Bireylerin boş zamanlarında katılım sağladıkları tüm aktiviteleri içerdiğinden dolayı, yalnızca spor ve fiziksel aktiviteleri içermemektedir; aynı zamanda zihinsel, ruhsal ve sosyal motivasyon temelinde katılım sağladıkları aktiviteleri de içermektedir (Yıldız vd., 2012; Kesim, 2016; Sucan vd., 2016).

Mahmut Özdiç¹
Murat Çimen²
Gül Bahar Bayıroğlu³

How to Cite This Article

Özdiç, M., Çimen, M. & Bayıroğlu, G. B. (2024). "Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Rekreatif Liderlik Davranışlarının İncelenmesi", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 10(3): 401-412. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11396841>

Arrival: 04 April 2024
Published: 30 May 2024

Social Mentality And Researcher Thinkers is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Araştırma Görevlisi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Egzersiz ve Spor Bilimleri Bölümü, Isparta, Türkiye.

² Araştırma Görevlisi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Isparta, Türkiye.

³ Araştırma Görevlisi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, Isparta, Türkiye.

Rekreasyon faaliyetlerinin yıllar içerisinde gelişimiyle beraber rekreasyon liderliği ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Rekreasyonel liderlik, gerçekleştirilen rekreatif faaliyeti organize etme, yönlendirme ve yönetme yeteneği olarak adlandırılmaktadır (Russel, 2001). Lider ise grup üyelerini yönlendiren, bireylerin davranış ve düşünce kalıpları üzerine etki eden kişidir. Grubun amaçlarını gerçekleştirmek için grup üyelerine yol gösteren, motive eden ve belirlenen amaçlara ulaştıran kişidir (Koçel, 2014). Tarih boyunca çeşitli liderlik davranışları oluşmuştur. Bu liderlik davranışları, farklı kurum ve kurum kültürlerine bağlı olarak katılımcı ve liderin özelliklerine göre farklı liderlik stilleri olabileceğini göstermektedir. Liderin, liderlik yaptığı grup ile kurduğu ilişkide sergilemiş olduğu tutum, liderlik davranış biçimleri olarak adlandırılmaktadır. Davranış tiplerine göre bu liderlik tarzları; otokratik lider, demokratik lider, liberal lider, dönüştürücü lider, durumsal lider ve stratejik lider tiplerinden oluşmaktadır (Donuk, 2007; Taş ve Önder, 2010; Kesimli, 2013). Lewin ve diğerlerine göre (1939) liderlik davranış tarzları üç ana başlıkta incelenmektedir. Bu liderlik tipleri otokratik lider, demokratik lider ve serbestiyetçi liderliklerdir. Otokratik liderlik, tüm kararların lider tarafından alındığı, tüm yetkinin liderde olduğu ve kararların sorgulamaya kapalı olduğu liderlik tipidir (Bolden vd., 2003) Demokratik liderlik; grup içerisinde ast üst ilişkisinin bulunmadığı ve karar alma sürecinde tüm grup üyelerinin ve liderin bulunduğu liderlik tipidir. Lider ve grup üyeleri arasında görüşlerin karşılıklı olarak sağlanması ve böylelikle grup üyelerinin motivasyonun ve uyumunun sağlandığı liderlik türüdür (Arıkan, 2001; Akıncı, 2023). Serbestiyetçi lider ise bu liderlik tarzında tam serbestlik yönetim anlayışıyla lider grup üyelerine müdahalede bulunmaz ve liderlik yapılmaktan kaçınılan bir yönetim tarzı benimsenmiştir (Judge ve Piccolo, 2004).

Rekreasyon faaliyetlerinin artması ve gelişimi düşünüldüğünde rekreasyonel liderlik, spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrenciler için önemli bir kavram haline gelmiştir. Gelecekteki kariyerlerinde spor alanlarında ve aynı zamanda da rekreasyon alanlarında liderlik rolleri üstlenebilecekleri düşünüldüğünde liderlik, rekreasyonel liderlik bilgi düzeyleri spor bilimleri fakültesi öğrencileri için çok önemli olabilir. Literatür incelendiğinde rekreasyon liderliği ile ilgili birçok çalışma mevcuttur (Can ve Gök, 2007; Umacı, 2021; Durhan ve vd., 2022; Kayhalak, 2022). Ancak, spor bilimleri öğrencilerinin rekreasyonel liderlik davranışlarıyla ilgili sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır (İrhan, 2023). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin hem müfredat dersleri hem de uygulamalı dersler aracılığıyla liderlik becerilerinin gelişebileceği önemli bir araştırma konusu olarak görülmektedir. Rekreasyonel liderlik davranışlarının değerlendirilmesi, spor bilimleri öğrencilerinin liderlik potansiyellerini tanımlayabilmek, yönlendirmek ve geliştirmek adına büyük bir önem arz etmektedir (Çimen ve Akıncı, 2021). Spor bilimleri öğrencilerinin rekreasyonel liderlik davranışlarına odaklanarak, spor bilimleri öğrencilerinin liderlik davranışlarının tespit edilmesi ve rekreasyon alanında nitelikli bireylerin yetiştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin rekreasyonel liderlik davranış düzeylerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesidir. Bu noktada aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır.

- ✓ Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin toplam rekreasyonel liderlik davranışında ve alt boyutlarında düzeyleri nedir?
- ✓ Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin yaş, cinsiyet, bölüm, GANO, sınıf düzeyi, spor türü, rekreatif etkinliklere katılım durumu değişkenlerine göre toplam rekreasyonel liderlik davranışında ve alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?

MATERYAL ve YÖNTEM

Araştırma Modeli

Mevcut araştırma nicel araştırma yönteminde ve tarama modeli kullanılarak tasarlanmıştır. Tarama modeli, araştırmacıların bir örneklem veya evrenin görüşlerini, algılarını, davranışlarını, tutumlarını veya özelliklerini tanımlamak amacıyla anket, test ve ölçek gibi veri toplama araçlarının kullanıldığı araştırmadır (Creswell, 2012; Fraenkel vd., 2015).

Katılımcılar

Bu çalışmada yer alan katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan “kolay ulaşılabilir durum örnekleme” ne göre belirlenmiştir. Katılımcılar, 2023-2024 eğitim ve öğretim yılı bahar yarıyılında Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde antrenörlük eğitimi bölümü, beden eğitimi ve spor bölümü ve spor yöneticiliği bölümlerinde öğrenim gören 294 lisans öğrencisinden oluşmaktadır.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişkenler	Gruplar	Frekans (f)	Yüzde%
Cinsiyet	Kadın	140	47.1
	Erkek	154	52.9
Yaş	18-21	170	57.8
	22-25	110	37.4
	≥ 26	14	4.8
Bölüm	Antrenörlük Eğitimi Bölümü	115	39.1
	Beden Eğitimi ve Spor Bölümü	100	34.0
	Spor Yöneticiliği Bölümü	79	26.9
Sınıf Düzeyi	1. Sınıf	85	28.9
	2. Sınıf	78	26.5
	3. Sınıf	76	25.9
	4. Sınıf	55	18.7
Genel Akademik Not Ortalaması (GANO)	≤ 2.00	17	5.8
	2.01-2.50	49	16.7
	2.51-3.00	94	32.0
	3.01-3.50	102	34.7
	≥ 3.51	32	10.9
Spor Türü	Bireysel	127	43.2
	Takım	167	56.8
Rekreatif Etkinliklere Katılma Durumu	Evet	217	73.8
	Hayır	77	26.2
Toplam		294	100

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, nicel araştırma teknikleriyle toplanmıştır. Araştırmada kişisel bilgi formu ve rekreasyonel liderlik davranışı ölçeği kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. Bu form; spor bilimleri öğrencilerinin yaşlarını, cinsiyetlerini, bölümlerini, sınıf düzeylerini, genel akademik not ortalamalarını, yaptıkları spor türünü ve rekreatif etkinliklere katılma durumlarını sorgulayan sorulardan oluşmaktadır.

Rekreasyonel Liderlik Davranışı Ölçeği

Spor bilimleri öğrencilerinin rekreasyonel liderlik davranışlarını belirlemek amacıyla Durhan vd. (2022) tarafından geliştirilen “Rekreasyonel Liderlik Davranışı Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek toplam 15 adet soruda, Demokratik (8 madde) ve Otokratik (7 madde) olarak 2 alt boyutta ve 5’li Likert biçiminde (1= Kesinlikle Katılmıyorum ve 5=Tamamen katılıyorum) rekreasyonel liderlik davranışlarını değerlendirmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan “1” en yüksek puan ise “5” olduğu belirtilmiştir. Ölçekte ters kodlanan madde bulunmamaktadır. Ölçeğin güvenilirliği Cronbach Alpha (Cr α) iç tutarlık katsayısı ile belirlenmiştir. Demokratik alt boyutu için .78, otokratik alt boyutu için .64 ve ölçeğin tamamı için ise .60 olduğu belirtilmiştir. Ölçeğin geçerliği belirlemek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmış ve analiz sonucunda uyum indekslerinin CMIN/DF=3.06; CFI=.93; NNFI= .90; SRMR=.67; RMSEA=.072 olduğu belirtilmiştir. Bu noktada ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu ifade edilmektedir. Araştırma kapsamında Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı ise demokratik alt boyutu için .96, otokratik alt boyutu için .82 ve ölçeğin tamamı için ise .89 olduğu bulgulanmıştır. Araştırma kapsamında doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve uyum indekslerinin CMIN/DF=3.03; GFI= .904; AGFI=.86 CFI= .952; RMSEA=.080; SRMR=.10; NNFI= .94; NFI= .93 olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara göre araştırma verilerinin geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

Veri Toplama Süreci

Bu araştırma 2023-2024 eğitim ve öğretim yılının bahar yarıyılında yürütülmüştür. Araştırmaya başlamadan önce ölçeğin yazarları ile e-posta yoluyla iletişime geçilmiş ve ölçek için izin talep edilerek izin alınmıştır. Ardından araştırma verileri katılımcıların gönüllü onamlarına bağlı olarak toplanmıştır. Bu süreçte Helsinki Bildirgesine sadık kalınmıştır.

İstatistiksel Analiz

Elde edilen verilerin analizinde Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 23.0 versiyonu kullanılmıştır. Veri analizine geçilmeden önce eksik veya hatalı cevapların olup olmadığı kontrol edilmiştir. Ardından uç değer analizi yapılarak veri setinden 6 adet veri çıkarılmıştır. Verilerin analizinde betimleyici ve çıkarımsal

istatistikler kullanılmıştır. Betimsel analizler kapsamında verilerin frekans, yüzde, aritmetik ortalama değerleri hesaplanmıştır. Katılımcıların ölçek ve alt boyutlardan aldıkları puanların ortalamaları ve standart sapmaları Tekin (1996) tarafından belirlenen aritmetik ortalama aralıkları kullanılarak hesaplanmış ve yorumlanmıştır. Bu aralıklar; “1.00 –1.80 = Çok Düşük”, “1.81–2.60 = Düşük”, “2.61–3.40 = Orta”, “3.41–4.20 = Yüksek”, “4.21–5.00 = Çok Yüksek”. Verilerin normal dağılıp gösterip göstermediğini incelemek amacıyla Kolmogorov-Smirnov testi sonuçları incelenmiştir ve test sonucu $p < .05$ olduğu için verilerin normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2013; Büyüköztürk, 2019). Verilerin normal dağılım göstermemesinden dolayı parametrik olmayan analizler kullanılmıştır. Çıkarımsal analizlerde ise fark analizleri kullanılmıştır. İkili grupların karşılaştırılmasında Mann Whitney-U Testi tercih edilmiştir. Çoklu grupların karşılaştırılmasında ise Kruskal-Wallis-H Testi kullanılmıştır. Yapılan analiz sonucunda anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak dikkate alınmıştır. Kruskal-Wallis-H Testi analizinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın bulunması halinde, Mann Whitney-U Testi yapılarak gruplar arası ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. Ancak çoklu grup karşılaştırmalarında, karşılaştırılacak grup sayısında artış oldukça hata miktarında da artış olmaktadır. Bu hata miktarının önüne geçebilmek amacıyla Bonferroni düzeltmesi kullanılmıştır. Bonferroni düzeltmesi “anlamlılık düzeyi/grup sayısı” formülü sonucu elde edilen değere göre yapılmaktadır. Buna göre 3’lü grupların karşılaştırılmasında $p < .0167$, 4’lü grupların karşılaştırılmasında $p < .0125$ ve 5’li gruplarda ise $p < .01$ değerleri dikkate alınmıştır. Mann Whitney-U Testinin anlamlılığının büyüklüğünü hesaplamak için “r etki büyüklüğü istatistiği” tercih edilmiş ve ($r > .1$ küçük, $r > .3$ orta ve $r > .5$ büyük) olarak raporlanmıştır. Kruskal-Wallis-H Testinin anlamlı farklılığın büyüklüğünü hesaplamak amacıyla Eta kare η^2 değeri kullanılmıştır. Eta kare η^2 etki büyüklüğü (.01 küçük, .06 orta ve .14 büyük) biçiminde raporlanmıştır (Ellis, 2010; Tomczak ve Tomczak, 2014; Büyüköztürk, 2019; Cevahir, 2020).

BULGULAR

Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin toplam rekreasyonel liderlik davranışı ve alt boyutlarına ilişkin puanların aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Değişkenlerin Betimsel İstatistikleri

Değişkenler	Erkek (154)		Kadın (140)		Toplam (294)	
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS
Demokratik (1-5)	4.26	.89	4.38	.70	4.31	.80
Otokratik (1-5)	3.31	.92	3.27	.78	3.29	.86
Toplam (1-5)	3.82	.75	3.86	.58	3.84	.67

Tablo 2 incelendiğinde erkek spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin demokratik alt boyutunda ($\bar{X} = 4.26 \pm .89$) çok yüksek düzeyde, otokratik alt boyutunda ($\bar{X} = 3.31 \pm .92$) orta düzeyde oldukları ve toplamda ise ($\bar{X} = 3.82 \pm .85$) yüksek düzeyde oldukları görülmüştür. Kadın spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin demokratik alt boyutunda ($\bar{X} = 4.38 \pm .70$) çok yüksek düzeyde oldukları, otokratik alt boyutunda ($\bar{X} = 3.27 \pm .78$) orta düzeyde oldukları ve toplamda ise ($\bar{X} = 3.29 \pm .86$) orta düzeyde oldukları görülmüştür. Toplamda ise spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin demokratik alt boyutunda ($\bar{X} = 4.31 \pm .80$) çok yüksek düzeyde oldukları, otokratik alt boyutunda ($\bar{X} = 3.29 \pm .86$) orta düzeyde oldukları ve toplamda ise ($\bar{X} = 3.84 \pm .67$) orta düzeyde oldukları görülmüştür.

Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin toplam rekreasyonel liderlik davranışı ve alt boyutlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığına yönelik test sonuçları tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3: Cinsiyet Göre Mann- Whitney U Testi Sonuçları

Boyutlar	Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Demokratik	Kadın	140	150.34	21048.0	10382.0	.581
	Erkek	154	144.92	22317.0		
Otokratik	Kadın	140	146.43	20500.0	10630.0	.836
	Erkek	154	148.47	22865.0		
Toplam	Kadın	140	145.44	20362.0	10492.0	.692
	Erkek	154	149.37	23003.0		

* $p < .05$ ** $p < .01$

Tablo 3’te yapılan analiz sonucunda cinsiyet değişkenine göre demokratik alt boyutu ($U = 10382.0$, $p > .05$), otokratik alt boyutu ($U = 10630.0$, $p > .05$) ve toplam ($U = 10492.0$, $p > .05$) puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Bu bulguya göre kadın ve erkek spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin toplam rekreasyonel liderlik davranışında, demokratik alt boyutunda ve otokratik alt boyutunda benzer düzeyde olduklarını ve cinsiyetin bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin toplam rekreasyonel liderlik davranışı ve alt boyutlarında yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığına yönelik test sonuçları tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4: Yaş Değişkenine Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Boyutlar	Grup	N	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p	Anlamli Fark
Demokratik	18-21 Yaş ^a	170	143.28	2	1.965	.374	
	22-25 Yaş ^b	110	150.65				
	≥ 26 ^c	14	174.00				
Otokratik	18-21 Yaş ^a	170	148.01	2	.146	.929	
	22-25 Yaş ^b	110	145.82				
	≥ 26 ^c	14	154.57				
Toplam	18-21 Yaş ^a	170	145.27	2	.596	.742	
	22-25 Yaş ^b	110	149.03				
	≥ 26 ^c	14	162.61				

Tablo 4'e göre spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin yaşlarına göre demokratik alt boyutunda ($x^2(2) = 1.965$, $p > .05$), otokratik alt boyutunda ($x^2(2) = .146$, $p > .05$) ve toplamda ($x^2(2) = .596$, $p > .05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür. Bu bulguya göre yaşın spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin toplam rekreasyonel liderlik davranışında, demokratik alt boyutunda ve otokratik alt boyutunda etkili olmadığı söylenebilir.

Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin toplam rekreasyonel liderlik davranışı ve alt boyutlarında bölüm değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığına yönelik test sonuçları tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5: Bölüm Değişkenine Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Boyutlar	Grup	N	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p	Anlamli Fark
Demokratik	AEB ^a	115	140.84	2	1.338	.512	
	BESB ^b	79	154.00				
	SYB ^c	100	148.96				
Otokratik	AEB ^a	115	147.08	2	.008	.996	
	BESB ^b	79	148.10				
	SYB ^c	100	147.35				
Toplam	AEB ^a	115	144.61	2	.314	.885	
	BESB ^b	79	151.10				
	SYB ^c	100	147.16				

AEB: Antrenörlük Eğitimi Bölümü, BESB: Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, SYB: Spor Yöneticiliği Bölümü

Tablo 5'e göre spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölüme göre demokratik alt boyutunda ($x^2(2) = 1.338$, $p > .05$), otokratik alt boyutunda ($x^2(2) = .008$, $p > .05$) ve toplamda ($x^2(2) = .314$, $p > .05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür. Bu bulguya göre öğrenim görülen bölümün spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin toplam rekreasyonel liderlik davranışında, demokratik alt boyutunda ve otokratik alt boyutunda etkili olmadığı söylenebilir.

Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin toplam rekreasyonel liderlik davranışı ve alt boyutlarında sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığına yönelik test sonuçları tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6: Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Boyutlar	Grup	N	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p	η ²	Anlamli Fark
Demokratik	1. Sınıf ^a	85	142.84	3	7.077	.069		
	2. Sınıf ^b	78	159.67					
	3. Sınıf ^c	76	129.48					
	4. Sınıf ^d	55	162.35					
Otokratik	1. Sınıf ^a	85	168.58	3	9.523	.023*	.022	a>c, a>d
	2. Sınıf ^b	78	150.05					
	3. Sınıf ^c	76	132.34					
	4. Sınıf ^d	55	132.25					
Toplam	1. Sınıf ^a	85	162.86	3	9.443	.024*	.022	a>c
	2. Sınıf ^b	78	155.58					
	3. Sınıf ^c	76	123.83					
	4. Sınıf ^d	55	145.02					

* $p < .05$ ** $p < .01$

Tablo 6'da yapılan analizler incelendiğinde spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre demokratik alt boyutunda ($x^2(3) = 7.077$, $p > .05$) anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Buna karşın, otokratik alt boyutunda ($x^2(3) = 9.523$, $p < .05$) ve toplamda ($x^2(2) = 9.443$, $p < .05$) istatistiksel olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Anlamlı farklılıkların etki büyüklükleri ise otokratik alt boyutunda ($\eta^2 = .022$) "küçük" ve toplamda ise ($\eta^2 = .022$) "küçük" bulgulanmıştır. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında

olduğunu belirlemek amacıyla Mann Whitney-U testi yapılarak Bonferroni düzeltilmesi ile sıra ortalamaları dikkate alınmıştır. Test sonucunda, otokratik alt boyutunda 1. sınıflar ve 3. sınıflar ve 1. sınıflar ve 4. sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmüştür. Anlamlı farklılığın 1. sınıflar lehine olduğu görülmüştür. Toplamda ise 1. sınıflar ve 3. sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmüş ve anlamlı farklılığın 1. sınıflar lehine olduğu görülmüştür.

Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin toplam rekreasyonel liderlik davranışı ve alt boyutlarında GANO değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığına yönelik test sonuçları tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7: GANO Değişkenine Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Boyutlar	Grup	N	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p	η ²	Anlamlı Fark
Demokratik	≤ 2.00 ^a	17	115,35	4	10.664	.031*	.026	e>a
	2.01-2.50 ^b	49	123,95					e>b
	2.51-3.00 ^c	94	155,15					
	3.01-3.50 ^d	102	148,29					
	≥3.51 ^e	32	175,64					
Otokratik	≤ 2.00 ^a	17	119,59	4	3.409	.492		
	2.01-2.50 ^b	49	159,61					
	2.51-3.00 ^c	94	141,99					
	3.01-3.50 ^d	102	150,86					
	≥3.51 ^e	32	149,25					
Toplam	≤ 2.00 ^a	17	108,88	4	5.233	.264		
	2.01-2.50 ^b	49	140,94					
	2.51-3.00 ^c	94	148,24					
	3.01-3.50 ^d	102	151,20					
	≥3.51 ^e	32	164,09					

*p<.05 **p<.01

Tablo 7’e göre spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin GANO değişkenine göre otokratik alt boyutunda ($x^2(4) = 3.409, p>.05$) ve toplamda ($x^2(4) = 5.233, p>.05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Dolayısıyla, GANO’nun otokratik alt boyutu ve toplam rekreasyonel liderlik davranışı üzerinde bir etkisinin olmadığı söylenebilir. Buna karşın, demokratik alt boyutunda ($x^2(4) = 10.664, p<.05$) istatistiksel anlamlı bir farklılık görülmüştür. Anlamlı farklılıkların etki büyüklüğü ise ($\eta^2 = .026$) “küçük” olduğu bulgulanmıştır. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Mann Whitney- U testi yapılarak Bonferroni düzeltilmesi ile sıra ortalamaları dikkate alınmıştır. Test sonucunda 2.01-2.50, 2.51-3.00 ve ≥3.51 GANO arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmüş ve anlamlı farklılığın ≥3.51 GANO’ya sahip olan öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür. Bu bulgu, ≥3.51 GANO’ya sahip olan öğrencilerin 2.01-2.50, 2.51-3.00 GANO’ya sahip olan öğrencilere göre daha demokratik rekreasyon davranışı sergilediklerini göstermektedir.

Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin toplam rekreasyonel liderlik davranışı ve alt boyutlarında yaptıkları spor türüne göre anlamlı olarak farklılık olup olmadığına yönelik test sonuçları tablo 6’te sunulmuştur.

Tablo 8: Spor Türü Değişkenine Göre Mann- Whitney-U Testi Sonuçları

Boyutlar	Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Demokratik	Bireysel	127	151.66	19261.0	10076.0	.460
	Takım	167	144.34	24104.0		
Otokratik	Bireysel	127	151.60	19253.0	10084.0	.470
	Takım	167	144.38	24112.0		
Toplam	Bireysel	127	152.65	19386.0	9951.0	.365
	Takım	167	143.59	23979.0		

*p<.05 **p<.01

Tablo 8’de yapılan analiz sonucunda spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin yaptıkları spor türüne göre demokratik alt boyutu ($U = 10076.0, p>.05$), otokratik alt boyutu ($U = 10630.0, p>.05$) ve toplam ($U = 9951.0, p>.05$) puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Bu bulgu, spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin toplam rekreasyonel liderlik davranışında, demokratik alt boyutunda ve otokratik alt boyutunda benzer düzeyde olduklarını ve yaptıkları spor türünün bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin toplam rekreasyonel liderlik davranışı ve alt boyutlarında rekreatif etkinliklere katılma durumlarına göre farklılık olup olmadığına yönelik test sonuçları tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9: Rekreatif Etkinliklere Katılma Durumu Değişkenine Göre Mann-Whitney-U Testi Sonuçları

Boyutlar	Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p	r
Demokratik	Hayır	77	127.73	33530.0	6832.0	.016**	.13
	Evet	217	154.52	9835.0			
Otokratik	Hayır	77	142.02	10935.5	7932.5	.509	
	Evet	217	149.44	32429.5			
Toplam	Hayır	77	133.34	10267.5	7264.5	.089	
	Evet	217	152.52	33097.5			

*p<0,05 **p<0,01

Tablo 9’ da yapılan analiz sonucunda spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılma durumlarına göre toplamda (U= 7264.5, p>.05) ve otokratik alt boyutunda (U= 7932.5, p>.05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Demokratik alt boyutunda (U= 6832.0, p<.05) ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmüştür. Anlamlı farklılıkların etki büyüklüğü demokratik alt boyutunda (r= .13) “küçük” olduğu bulgulanmıştır. Anlamlı farklılıkların sıra ortalamaları dikkate alındığında rekreatif etkinliklere katılma evet cevabı veren öğrenciler lehine olduğu görülmüştür.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Rekreasyonun temel amaçları; bireylerin dinlenme, eğlenme, kendini geliştirme, yaşam kalitesini artırma, bireyin kendisini yeniden yaratma için enerji depolama, serbest zamanlarını aktif bir şekilde değerlendirme gibi pozitif yönde geliştirdiği bir süreç olduğu (Kayhalak, 2022) düşünüldüğünde, rekreasyonel faaliyetlerin etkin bir şekilde yönetilmesi ve katılımcıların memnuniyetinin artırılması, başarılı bir liderlik anlayışını gerektirir. Bu noktada, rekreasyonel liderlik davranışları, rekreasyonel faaliyetlerin yönetilmesi için önemli bir araştırma ve uygulama alanı olmuştur. Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin de öğrenim boyunca aldığı derslerin, rekreasyonel liderlik davranışlarını geliştirebileceği ve katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda, bu davranışların düzeylerinin tespit edilmesi ve bazı değişkenler açısından incelenmesi önemli olabilir.

Araştırmanın ilk bulgusu spor bilimleri öğrencilerinin toplam rekreasyonel liderlik davranışında yüksek düzeyde, demokratik alt boyutunda çok yüksek düzeyde oldukları ve otokratik alt boyutunda ise orta düzeyde oldukları görülmüştür. Bu bulgular, spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklerin organizasyonun yapılması, planlanması, uygulanması, koordinasyonu ve denetlenmesinde liderlik davranışları gösterdiklerini ifade etmektedir. Aynı zamanda demokratik liderlik davranışlarını benimsediklerini göstermektedir. İlgili literatür incelendiğinde bulgularımız desteklenmektedir (Ordu, 2023; İrhan, 2023; Kayhalak ve Kurtipek 2024). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin rekreasyonel liderlik davranışlarının yüksek olması, onların geçmişte spor yapmaları ve bu süreç içerisinde onların liderlik özelliklerini benimsemelerine neden olmuş olabilir. Örneğin, Dereceli vd. (2024) tarafından sağlık meslek yüksek okulu öğrencilerinde spor yapmanın liderlik davranışlarını üzerinde etkili olabileceği bulgulanmıştır. Benzer biçimde Unlu ve Demirtaş (2023) tarafından yapılan araştırmada da spor yapmanın liderlik davranışları üzerinde etkili olabileceği raporlanmıştır. Bu noktada bulgularımızın alanyazın tarafından desteklendiği söylenebilir.

Araştırmanın ikinci bulgusunda spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin toplam rekreasyonel liderlik davranış ve alt boyutlarında cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Bu bulgu cinsiyetin rekreasyonel liderlik davranışları üzerinde bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Bu durumun rekreasyonel liderlik davranışlarında cinsiyet faktörünün bir etken olmadığı, liderlik özelliğinin her iki cinsiyette de görülebileceğinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Alan yazında liderliğin cinsiyete göre değişip değişmediği tartışma konusu olarak halen güncelliğini korumaktadır (Appelbaum vd., 2003). Alanyazın incelendiğinde araştırma bulgularımızı destekleyen çalışmalara rastlamak mümkündür. İrhan (2023) tarafından yapılan araştırmada, rekreatif liderlik davranışlarında ve alt boyutlarda cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığını tespit etmiştir. Türetgen Özalp vd. (2017), Bozgüney (2021) ve Kayhalak ve Kurtipek (2024) tarafından yapılan çalışmalarda da cinsiyet değişkeninin liderlikte herhangi bir farklılık oluşturmadığı rapor edilmiştir ve araştırmamızın sonuçlarını destekler niteliktedir. Alan yazında çalışmamızı destekleyen araştırmalar yer alırken çalışmamızın bulgularıyla farklı sonuçlarda yer almaktadır. Eagly ve Johnson (1990) liderlik davranışlarında cinsiyet konusunu ele alan 370 araştırmanın meta analitik analizini yaptıkları çalışmalarında, kadınların demokratik ve katılımcı liderlik tarzlarına erkeklerden daha fazla eğilimli olduklarını, otokratik ve buyurgan liderlik tarzlarını ise erkeklere göre daha az benimsediklerini ortaya koymuşlardır. Ayrıca Başdoğan vd., (2002) ve Manning, (2002), farklı sonuç bildiren çalışmalar arasında yer almaktadır. Araştırmacılar bu durumun çalışma grubundaki örneklem sayısından kaynaklanabileceğini de ifade etmişlerdir. Bununla beraber, spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin benzer eğitim süreçlerinden geçmeleri sebebiyle liderlik özellikleri her iki cinsiyette de görülebileceği ve bu nedenle aralarında fark olmayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın üçüncü bulgusunda spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin toplam rekreasyonel liderlik davranışı ve alt boyutlarında yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu bulgu yaşı rekreasyonel liderlik davranışları üzerinde bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Bu durumun öğrencilerin üniversite çağında tecrübelerinin birbirine yakın olması, sosyalleşme, demokratikleşme, olgunlaşma ve olgun düşünebilme gibi özelliklerinin benzerlik göstermesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca benzer eğitim seviyesi ve deneyim, yaşla ilişkili olarak liderlik davranışlarında belirgin farklılıkların ortaya çıkmasını önleyebilir. İrhan (2023) rekreasyon bölümü öğrencilerinin rekreatif liderlik davranışlarını incelediği çalışmada yaş değişkeninin rekreasyonel liderlik davranışları alt boyutlarında anlamlı bir farkın olmadığını tespit etmiş ve bu sonuç araştırmamızın bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Bununla beraber, alanyazında yapılan diğer çalışmaların da bulgularımızla benzer yönde sonuçlar gösterdiği görülmektedir (Atar ve Özbek, 2009; Cevahircioğlu ve Çakıcı, 2022; Unlu ve Demirtaş, 2023).

Araştırmanın dördüncü bulgusunda spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin toplam rekreasyonel liderlik davranışı ve alt boyutlarında bölümlere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Bu bulgu spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin bölümlerine göre rekreasyonel liderlik davranışları üzerinde bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Bu durum her ne kadar öğrencilerin farklı bölümlerde eğitim alsalar da benzer ders içeriklerinin olmasından kaynaklanıyor olabilir. Benzer şekilde Akyüz ve Karavelioğlu (2022) tarafından da spor bilimleri öğrencilerinin sahada uygulama olanağı bulmaları liderlik özelliklerini anlamlandırmalarından kaynaklanabileceğini belirtilmektedir. Alanyazında; rekreasyonel liderlik davranışı ve alt boyutlarının öğrenim gördükleri bölüme göre farklılığın olup olmadığını daha önce bu alanda yapılan herhangi bir çalışma olmamasından dolayı, alan yazında bulgularımızı destekleyen ya da farklı sonuç bildiren nitelikte bir bulguya rastlanamamıştır. Ancak liderlik ile ilgili çalışmalar incelendiğinde; çalışmaların büyük bir çoğunluğunda bölüm değişkenine göre liderlik davranışlarında fark olmadığı bulgulanmasına karşın (Atar ve Özbek, 2009; Çar, 2013; Akyüz ve Karavelioğlu, 2022), bazı araştırmalarda fark olduğunu belirtmişlerdir (Özmutlu, 2008; Aydın, 2016; Öztürk, 2017; Bozyiğit ve Çetin, 2019). Fakültemizde rekreasyon bölümünün olmamasının yanında, literatürdeki diğer çalışmaların rekreasyon bölümü üzerine yapılmış olması farklı sonuçların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu durumun rekreasyon bölümü öğrencilerinin ders içerikleri ve günlük yaşantı açısından daha sosyal olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Sonraki araştırmaların bölüm farklarını incelerken rekreasyon bölümünü de dikkate almaları alanyazına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın beşinci bulgusunda spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin demokratik alt boyutunda sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Bu bulgu farklı sınıf düzeyindeki öğrencilerin benzer düzeyde demokratik rekreasyon liderliği davranışı gösterdiklerini belirtmektedir. Dolayısıyla, sınıf düzeyinin demokratik liderlik davranışı üzerine bir etkisi olmadığını da ifade etmektedir. Buna karşın, toplam rekreasyonel liderlik davranışı ve otokratik alt boyutunda sınıf düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmüştür. Test sonucunda, otokratik alt boyutunda 1. sınıflar ve 3. sınıflar ve 1. sınıflar ve 4. sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmüştür. Anlamlı farklılığın 1. sınıflar lehine olduğu görülmüştür. Toplamda ise 1. sınıflar ve 3. sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmüş ve anlamlı farklılığın 1. sınıflar lehine olduğu görülmüştür. Bu bulgu spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sınıf düzeyinin toplam rekreasyonel liderlik davranışları ve otokratik alt boyutu üzerinde bir etkisinin olduğunu göstermektedir. İlgili alanyazın incelendiğinde Eryücel (2018) tarafından Akdeniz üniversitesi spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin liderlik davranışlarında 1. sınıfların 2. sınıflara göre daha yüksek olduğunu bulgulamıştır. Bu noktada bulgularımız bu araştırmayla örtüşmektedir. Ancak, ilgili alanyazında farklı araştırma bulgularının olduğu gözlemlenmiştir. Örneğin bazı araştırmalarda daha yüksek sınıf düzeyinde olan öğrencilerin daha düşük sınıf düzeyinde olan öğrencilere göre liderlik davranışlarının daha yüksek olduğunu belirten araştırma sonuçları yer almaktadır (Arslan ve Uslu, 2014; Cengiz ve Güllü, 2018; İrhan, 2023; Ordu, 2023). Bununla beraber, sınıf düzeyine göre liderlik davranışlarında anlamlı farklılık olmadığını da gösteren araştırma bulguları da yer almaktadır (Sarıkaya ve Bilir, 2019; Düzgünce, 2021; Unlu ve Demirtaş, 2023; Kayhalak ve Kurpitek, 2024). Bu noktada bulgularımız kısmi olarak ilgili alanyazınla örtüşmemektedir. Eryücel (2018) tarafından bu durumun nedeni 1. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin üniversite yaşamlarına yeni giriş yapmaları ve insanlarla etkileşim konusunda daha heyecanlı ve istekli olabileceğinden kaynaklandığını ifade etmektedir. Bu noktada beklentimiz daha yüksek sınıf düzeyinde olan öğrencilerin liderlik davranışlarının daha yüksek olacağı yönündeydi. Sonraki araştırmaların bu konunun nedenleri üzerine araştırma yapmaları ilgili alanyazını genişletebilir.

Araştırmanın altıncı bulgusu spor bilimleri öğrencilerin toplam rekreasyonel liderlik ve otokratik alt boyutunda GANO'ya göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Bu bulgu toplamda ve otokratik alt boyutunda GANO'nun bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Buna karşın, demokratik alt boyutunda GONA'ya göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Bu bulgu ise daha yüksek GANO'ya sahip olan öğrencilerin daha

demokratik liderlik davranışları gösterdiklerini ifade etmektedir. Bu durum öğrencilerin not ortalamasının yükseldikçe sorumluluk sahibi olduklarının göstergesidir. Liderlik özellikleri arasında yer alan organizasyon ve planlama, disiplinli ve kararlı olma gibi özelliklerin ders çalışma, ödev ve sınav dönemlerinde kararlılıkla çalışma uygulamalarından dolayı yüksek not almalarında ve not ortalamalarının yüksek olmasında etkili olabileceği düşünülmektedir. Alan yazında rekreasyonel liderlik davranışı ve alt boyutlarını GANO değişkenine göre inceleyen çalışmaya rastlanmamıştır. Bu açıdan çalışmamızın bulgularının alan yazına katkı sağladığı düşünülmektedir.

Araştırmanın yedinci bulgusu spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin toplam rekreasyonel liderlik davranışı ve alt boyutlarının yapılan spor türüne göre farklılaşmadığı görülmüştür. Bu bulgu, bireysel ve takım sporu yapmanın rekreasyonel liderlik davranışlarında bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Yapılan alanyazın taramasında rekreasyonel liderlik davranışının yaptıkları spor türü (bireysel ve takım sporları) değişkenine göre inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Fakat alan yazında çeşitli liderlik konuları ile ilgili çalışmalarda spor türü değişkenine göre incelemeler mevcuttur. Benzer şekilde bireysel ve takım sporu yapmanın, liderlik davranışları üzerinde etkisi olmadığını gösteren birçok araştırma yer almaktadır (Efekan 2007; Eryücel, 2018; Akıncı, 2019; Turhal vd., 2020; Akıncı, 2020; Bayraktaroğlu vd., 2022; Güngör, 2022; Sarıkol ve Hoşver, 2023). Bu noktada bireysel ve takım sporlarında farklılık olmamasının nedeni sporun hali hazırda liderlik beceri üzerine etkisinin olmasından kaynaklanabilir. İlgili alanyazında yapılan çalışmalarda bu düşüncemizi desteklemektedir (Unlu ve Demirtaş, 2023; Dereceli vd., 2024).

Araştırmanın sekizinci bulgusu spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin toplam rekreasyonel liderlik davranışı ve otokratik alt boyutunda yapılan rekreatif etkinliklere katılım durumuna göre farklılaşmadığı görülmüştür. Bu bulgu rekreatif etkinliklere katılımın toplamda ve otokratik alt boyutunda rekreatif etkinliğe katılımın etkili olmadığını göstermektedir. Buna karşın, demokratik alt boyunda ise rekreatif etkinliklere katılanlar yönünde anlamlı farklılık görülmüştür. Bu bulgu ise rekreatif etkinliklere katılan bireylerin katılmayan bireylere göre daha demokratik liderlik davranışı benimsediklerini göstermektedir. Bu durumun nedeni boş zaman etkinliklerine katılımın bireyleri iş birliği ve takım çalışması gibi konularda teşvik eden bir ortam oluşturması ve bunun sonucunda boş zaman etkinliklerine katılanların demokratik liderlik tarzını benimsemelerine yol açabilmesidir. Grup çalışması aracılığıyla bireyler çeşitli değerleri ve fikirleri teşvik eder ve herkesi katkıda bulunmaya teşvik eden bir ortam geliştirir. Bu, liderlerin daha çeşitli ve kapsayıcı bir yaklaşım benimsemesine olanak tanımaktadır. Literatür incelendiğinde çalışmamızın bulgularını destekler biçimde Ordu (2023) tarafından yapılan çalışmada; rekreatif etkinliklere aktif katılan bireylerin pasif katılanlara göre otokratik alt boyutu, demokratik alt boyutu ve toplam rekreasyonel liderlik davranışında anlamlı olarak daha yüksek puana sahip olduğu görülmüştür.

SONUÇLAR

Genel olarak çalışmanın sonuçları incelendiğinde spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin rekreasyonel liderlik davranışlarının orta düzeyde olduğu demokratik davranışların otokratik davranışlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet, yaş, bölüm ve spor türü değişkenine göre incelendiğinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Sınıf düzeyi ve GANO değişkenine göre incelendiğinde istatistiksel olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Rekreatif etkinliklere katılım değişkenine göre ise otokratik liderlik alt boyutta farklılık tespit edilmezken demokratik liderlik alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiş. Bu durum rekreatif etkinliklere evet cevabı veren öğrenciler lehine olduğu görülmüştür. Sonuç olarak; spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin demokratik rekreasyonel liderlik davranışlarını benimsedikleri görülmüştür. demokratik liderlik davranışlarında rekreatif etkinliklere katılım ve yüksek GANO'nun etkili olduğu söylenebilir. Bu nedenle spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin akademik eğitimlerine dikkat etmeleri ve rekreatif etkinliklere katılmaları demokratik liderlik davranışlarını benimsemeleri açısından önemli olabilir.

ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu araştırmanın bazı sınırlılıkları yer almaktadır. Araştırmanın sınırlılıklarından ilki; araştırmanın tarama modelinde tasarlanarak verilerin belirli bir zaman diliminde toplanmasından dolayı elde edilen verilerle nedenselliğin sağlanamamasıdır. İkinci sınırlılık; araştırma yer alan katılımcıların kolay ulaşılabilir durum örneklemiyle tek bir üniversiteden verilerin toplanmasından dolayı araştırmanın genellenebilirliğini sınırlandırmaktadır.

ÖNERİLER

- ✓ Bu araştırma Süleyman Demirel Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri ile sınırlandırılmıştır. Araştırma sonuçlarının genellenebilirliğinin artırılabilmesi için sonraki yapılacak çalışmaların; daha

farklı il ve bölgelerde olan üniversite öğrencileri üzerinde yürütülmesi ve olasılıklı örnekleme yöntemleriyle katılımcıların belirlenmesi önerilmektedir.

- ✓ Bu çalışma tarama modeli kullanılarak belirli bir zaman diliminde veriler elde edilmiştir. Sonraki araştırmaların rekreasyonel liderlik davranışlarını daha iyi anlamak amacıyla daha uzun sürelerde boylamsal araştırma yöntemleriyle tasarlanması önerilmektedir.
- ✓ Araştırma nicel araştırma yönteminde tasarlanmıştır. Spor bilimleri öğrencilerinin rekreasyonel liderlik davranışları hakkında daha derin bilgiler elde etmek amacıyla nitel araştırma yönteminde veya karma araştırma yönteminde araştırmaların tasarlanması önerilmektedir.
- ✓ Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılım durumlarından hariç hangi etkinliklere katıldıkları ve katılım amaçlarının belirlenmesi derinlemesine bir çalışma için önerilmektedir.
- ✓ Yapılacak sonraki araştırmaların rekreasyon bölümü öğrencilerini de kapsamı önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Akıncı, A. Y. (2020). “Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüklerinde Görev Yapan Antrenörlerin Etik Liderlik Algısının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi”, Spor Eğitim Dergisi, 4(2): 131-140.

Akıncı, A.Y. (2019). “Lisanslı Olarak Spor Yapma, Rekreasyonel Olarak Spora Katılım ve Sosyal Etkinliklere Katılımın Sosyal Görünüş Kaygısına Etkisinin İncelenmesi”, International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, 5(25): 1640-1644.

Akıncı, A.Y. (2023). “School Climate Perception And Teacher Motivation (Isparta Example)”, European Journal of Molecular & Clinical Medicine, 10(1): 2871-2880.

Akyüz, Ö., & Karavelioğlu, M. B. (2022). “Spor Bilimleri Fakültesinde Okuyan Aktif Sporcuların Liderlik Özelliklerinin Belirlenmesi”, Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi, 8(1): 231-245.

Appelbaum, S. H., Audet, L., & Miller, J. C. (2003). “Genderand Leadership Leadershipand Genders a Journey Through the Landscape of Theories”, Leadership and Organization Development Journal, 24(1): 43-51.

Arıkan, S. (2001). “Otoriter ve Demokratik Liderlik Tarzları Açısından Atatürk’ün Liderlik Davranışlarının Değerlendirilmesi”, Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 19(1): 231-257.

Arslan, H., & Uslu, B. (2014). “Öğretmen Adaylarının Öğrenme Stilleri ile Liderlik Yönelimleri Arasındaki İlişki. Eğitim ve Bilim”, 39(173): 340-353.

Atar, E., & Özbek, O. (2009). “Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Liderlik Davranışları”, Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 7(2): 51-59.

Aydın R. (2016). “Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında Eğitim Gören Bireysel Ve Takım Sporlarıyla Uğraşan Öğrencilerin Liderlik Özelliklerinin Karşılaştırılması”, Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.

Başdoğan, Z. Ö., Acuner, A., Ağırbaş, İ., & Yalçın, T. (2002). “Sağlık Meslek Lisesi Yöneticilerinin Liderlik Davranışları ve Öğretmenlerin Yöneticilerine İlişkin Liderlik Algıları: Ankara Örneği”, 5. Ulusal Sağlık Kuruluşları ve Hastane Yönetimi Sempozyumu, 16-19 Ekim, Eskişehir.

Bayrakdaroğlu, Y., Şenel, E., & Karakuş, K. (2022). Çok Yönlü Liderlik ile Duygu Düzenleme Arasındaki İlişki. Spor Eğitim Dergisi, 6(3): 228-239.

Bolden, R., Gosling, J., Marturano, A., & Dennison, P. (2003). “a Review of Leadership Theory and Competency Frameworks”. University of Exeter, Centre for Leadership Studies, United Kingdom.

Bozgüney, R. (2021). “Rekreasyon bölümü öğrencilerinin liderlik düzeyleri ve özgünlükleri arasındaki ilişkinin incelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Bozyiğit, E., & Çetin, E. (2019). “Spor Bilimleri Öğrencilerinin Kendi Kendine Liderlik Düzeylerinin İncelenmesi”. SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 17(1): 78-87.

Büyüköztürk, Ş. (2019). Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı (25. Basım). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

- Can, E., & Gök, S. (2007). "Bir Rekreasyon Faaliyeti Olarak Üniversitelerarası Müsabakalara Katılan Sporcu Öğrencilerin Liderlik Davranışlarının (Anlayış Gösterme Boyutunda) Karşılaştırılması", *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri*, 2(1): 23-30.
- Cengiz, R., & Güllü, S. (2018). "Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Liderlik Yönelimleri ve Fiziksel Saygı Düzeylerinin İncelenmesi", *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(4): 94-108.
- Cevahir, E. (2020). *SPSS ile Nicel Veri Analizi Rehberi*. Kibele Yayınları, İstanbul.
- Cevahircioğlu, B., & Çakıcı H.A. (2022). "Sporcuların karakter özelliklerine göre liderlik yönelimlerinin incelenmesi", *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(2): 688-701.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational Research Planning, Conducting, and Evaluating Quantitative and Qualitative Research*. Pearson Education, Boston.
- Çar, B. (2013). "Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Liderlik Özelliklerinin Belirlenmesi", *Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara*.
- Çimen, E., & Akıncı, A. Y. (2021). "Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yaşam Beceri Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Akdeniz Bölgesi Örneği)", *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3): 359-370.
- Dereceli, Ç., Dereceli, E., Kıvanç, Y., & Parlak, R. (2024). "Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Liderlik Yönelimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi", *Innovatio Sports Journal*, 2(1): 16-25.
- Donuk, B. (2007). *Liderlik ve Spor*. Ötüken, İstanbul.
- Durhan, T. A., Kayhalak, F., Kurtipek, S., & Yenel, F. (2022). "Rekreasyonel liderlik davranışı ölçeğinin psikometrik özelliklerinin incelenmesi", *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 27(2): 127-142.
- Durhan, T. A., Kayhalak, F., Kurtipek, S., & Yenel, F. (2022). *Rekreasyonel liderlik davranışı ölçeğinin psikometrik özelliklerinin incelenmesi*. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 27(2): 127-142.
- Düzgünce, A. (2021). "Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Liderlik Tarzlarının İncelenmesi", *Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kars*.
- Eagly, A. H., & Johnson, B. T. (1990). "Gender And Leadership Style: A Meta-Analysis", *Psychological Bulletin*, 108(2): 233-256.
- Efekan, H. (2007). "Kara Harp Okulu Olimpik Spor Branşlarında Yapılan Bireysel Sporlar ile Takım Sporlarının Harbiyelilerin Liderlik Özelliklerine Sağladığı Etkilerin İncelenmesi", *Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara*.
- Ellis, P. D. (2010). *The Essential Guide To Effect Sizes: Statistical Power, Meta-Analysis, And The Interpretation Of Research Results*. Cambridge University Press, New York.
- Eryücel, M. E. (2018). "Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Liderlik Özelliklerinin Belirlenmesi". *Electronic Turkish Studies*, 13(11): 1583-1595.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N., & Hyun, H. (2015). *How To Design And Evaluate Research in Education*. McGraw Hill. New York.
- Güngör, G. (2022). "Spor Bilimleri Fakültesinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rol Algıları ile Liderlik Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", *Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa*.
- İrhan, G. (2023). "Rekreasyon Bölümü Öğrencilerinin Rekreatif Liderlik Davranışlarının İncelenmesi: Sakarya Örneği", *Egzersiz ve Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(2): 89-98.
- Judge, T. A., & Piccolo, R. F. (2004). "Transformational and Transactional Leadership: a Meta-Analytic Test of Their Relative Validity", *Journal of Applied Psychology*, 89(5): 755-768.
- Kayhalak, F. (2022). *Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel liderlik davranışları ile girişimcilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. *Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Yönetimi Ana Bilim Dalı, Ankara*.
- Kayhalak, F., & Kurtipek, S. (2024). "Üniversite Öğrencilerinin Rekreasyonel Liderlik Davranışları ve Girişimcilik Düzeyleri: Bir İlişki Analizi", *Online Journal of Recreation & Sports*, 13(1): 70-77.

- Kesim, Ü. (2016). “İşyeri Rekreasyonu” (Ed. S. Karaküçük), Rekreasyon Bilimi. 136, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Kesimli, İ. (2013). “Liderlik davranış türleri uyarılma çalışması”, Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(1): 1-10.
- Koçel, T. (2014). İşletme Yöneticiliği, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- Lewin, K., Lippitt, R., & White, R. K. (1939). “Patterns of aggressive behavior in experimentally created “social climates”. The Journal of Social Psychology, 10(2): 269-299.
- Manning, T.T. (2002). “Gender, Managerial Level, Transformationa Leadership and Work Satisfaction”, Women in Management Review, 17(5): 207-216.
- McLean, D. D., Hurd, A. R., & Rogers, N. B. (2008). “Kraus’ Recreation and Leisure in Modern Society (8th ed.)”. Jones & Bartlett, Burlington.
- Ordu, B. (2023). “Rekreasyon Bölümünde Öğrenim Gören Öğrencilerin Rekreasyonel Liderlik Davranışlarının İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Özmutlu İ. (2008). “Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Liderlik ve Yaratıcılık Özelliklerinin Karşılaştırılması (Gazi Üniversitesi örneği)”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Öztürk, K. E. (2017), “Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Liderlik Yönelimleri ve Öz Güven Davranışlarının İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Russell, R.V. (2001). Leadership in Recreation. MA. Mc Graw Hill, Boston.
- Sarıkaya, O. Ç., & Bilir, F. P. (2019). “Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin liderlik özelliklerinin incelenmesi: Çukurova Üniversitesi örneği”. Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi E-Dergi, 8(1): 1-18.
- Sarıkol, E., & Hoşver, P. U. (2023). “Spor Bilimleri Fakültesinde Öğrenim Gören Antrenörlük Bölümü Öğrencilerinin Liderlik Tarzı Algılarının İncelenmesi”, Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 8(1): 18-30.
- Sucan, S., Turan, M. B., Pepe, O., Karaoğlu, B., & Doğan, D. (2016). “The relationship between leadership styles and assertiveness of physical education teachers”, International Journal of Science Culture and Sport, 4(1): 11-22.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). Using Multivariate Statistics. Pearson, Boston.
- Taş, A., & Önder, E. (2010). “Yöneticilerin Liderlik Davranışlarının Personel İş Doyumuna Etkisi”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 9(32): 17-30.
- Tekin, H. (1996). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. Yargı Yayınları, Ankara.
- Tomczak A., & Tomczak E. (2014). “The need to report effect size estimates revisited. An overview of some recommended measures of effect size”, Trends Sport Sciences 1(21): 19-25.
- Turhal, S. N., Tutkun, E., & Çelik, A. (2020). “Spor Yöneticisi Adaylarının Liderlik Yönelimleri ve Sosyal Zekâ Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 18(4): 193-202.
- Türetgen, İ. Ö., Ballı, E., & Artan, İ. E. (2017). “Lider ortaya çıkışında cinsiyet ve kişiliğin etkisinin yapıyı harekete geçirme türü görevde incelenmesi”, Psikoloji Çalışmaları, 37(2): 19-50.
- Umaç, H. H. (2021). Rekreasyon etkinliklerine katılan bireylerin liderlik davranışlarını ve sosyal becerilerini tespit etmeye yönelik bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Ana Bilim Dalı, Konya.
- Unlu, C., & Demirtas, O. (2023). “Rekreasyon ve Spor Yöneticiliği Bölümü Öğrencilerinin Etkinlik ile Yönetimsel Liderlik Yönelimleri”. Journal of ROL Sport Sciences, 4(1): 102-116.
- Yıldız, M., Şahan, H., Tekin, M., Devocioğlu, S., & Yarar, D. N. (2012). Examination of recreation levels of university students with regard to various variables. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 46: 320-325.
- Yılmaz, E., & Atay, E. (2021). “Regular Exercise, L-Carnitine And Diabetes Type II”, European Journal Of Health & Amp, 8(1): 17-25.